

Nr 549

Av herr Källstad m. fl., om inrättande av Up-tjänster i övningsämnen för låg- och mellanstadiet i grundskolan.

(Lika lydande med motion nr 515 i Första kammaren)

I samband med den nya lärarutbildningen för klass- och ämneslärare ställdes vissa skolenheter inom det allmänna skolväsendet till lärarhögskolornas förfogande för bl. a. försöks- och demonstrationsverksamhet. I sådan kommun kan inrättas särskilda lärartjänster med förordnande för sex år att fullgöra tjänstgöring vid skolenheten (Up-tjänster).

Skolöverstyrelsen har i upprepade skrivelser till Kungl. Maj:t (7/12 1967, 7/10 1968) föreslagit att sådana Up-tjänster bör inrättas för övningslärare på låg- och mellanstadiet i grundskolan. Departementschefen har i stället låtit inrätta Up-tjänster för övningslärare på grundskolans högstadium och gymnasiet men avvisat SÖ:s förslag vad gällt låg- och mellanstadiet.

I sitt utlåtande över motioner i denna fråga till fjolårets riksdag har statsutskottet som huvudsakligt skäl för avslag framhållit att »en skolenhet för försöks- och demonstrationsverksamhet i stort sett måste ha en normal uppbyggnad om dess försöksverksamhet skall kunna ge resultat av relevans för hela vårt skolväsende». Utskottet fann att detta talade mot Up-tjänster för övningslärare på låg- och mellanstadiet.

Vi vill med denna motion återupprepa yrkandet om inrättande av 72 Up-tjänster för övningslärare på grundskolans låg- och mellanstadium och vill som stöd för detta framhålla följande. Skolöverstyrelsen har i upprepade skrivelser till Kungl. Maj:t framhållit att behovet av Up-tjänster för övningslärare är särskilt stort just på låg- och mellanstadiet, betydligt större än vid exempelvis gymnasium och fackskola. Detta har naturligtvis sin förklaring i att det vanligen är klasslärarna själva som bedriver undervisning i övningsämnen på låg- och mellanstadiet. I de fall särskild övningslärare handhar undervisningen på mellanstadiet kvarstår för klassläraren betydande problem i integreringen av läro- och övningsämnen vilka enligt skolöverstyrelsen måste särskilt uppmärksammas. Sammanfattningsvis kan konstateras att kvaliteten på låg- och mellanstadiets undervisning i övningsämnen i betydande utsträckning är beroende av den förbättring av lärarutbildningen som inrättandet av ytterligare Up-tjänster skulle medföra.

Vad gäller utskottets argumentering synes den äga sin tillämpning en-
1 — *Bihang till riksdagens protokoll 1969. 4 saml. Nr 549—561*

dast i det fall som frånvaron av Up-lärare för övningsämnen verkligen medför en normal situation för låg- och mellanstadieundervisningen. Från lärarhåll har emellertid framhållits att eftersom klasslärare på Up-tjänst endast har 24 veckotimmar, blir det i mycket stor utsträckning så att de avstår från övningsämnena. Därav följer att lärarkandidaten inte möter den realistiska klassrumssituationen han får senare i sin praktik, vilket ju var skälet för statsutskottets avslag på förslaget om särskilda Up-tjänster.

Departementschefen avslår också i år skolöverstyrelsens förslag och hänvisar till dispensmöjlighet för vissa kommuner samt uppdrar åt SÖ att följa och redovisa erfarenheterna av lärarutbildningsverksamheten under läsåret. Vi kan inte finna att föreslagna åtgärder utgör en acceptabel alternativlösning utan föreslår 72 Up-tjänster för övningslärare på grundskolans låg- och mellanstadium budgetåret 1969/70. Nettokostnaderna för denna reform uppgår enligt skolöverstyrelsen till 1 014 000 kr.

Med hänvisning till vad vi sålunda anfört hemställer vi,

att riksdagen måtte besluta

1) att inrätta 72 Up-tjänster för övningslärare för tjänstgöring på grundskolans låg- och mellanstadium, samt

2) att anvisa ett i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag med 1 014 000 kronor förhöjt förslagsanslag till den praktiska lärarutbildningen under anslaget Bidrag till driften av grundskolor m. m.

Stockholm den 28 januari 1969

Thorvald Källstad (fp)

Ingegärd Fränkel (fp) Karl-Erik Strömberg (fp)

Olle Westberg (fp)

i Ljusdal
